

אלו דברים פרק ששי פסחים

לא א מיי פ"ד מהל'
קרבן פסח הלכה י'
לב ב מיי פ"ה מהל'
מגינה הלכה ח:

רבינו הגמאל

אלא בפסח שבא במבורה.
פי' מעט בני אדם נמנו
בפסח ההוא ואין צריך
בשר אחר אלא די להם
הפסח לבדו לשבע ממנו
דליכא הגיגה. ודחינן
וכי כהנים קטומי איתנהו.
כלומר ראו בדרך מראה
הקוטמים החורים בכובעים
כי הפסח של זו השנה
במבורה הוא בא ואין
עמו חגיגה לפיכך לא
טרו הקופין שלהן. אלא
כגון שבא הפסח בטומאה
שאין עמו חגיגה. ואקשינן
וכי כהנים קטומי נינהו
דהנה ידעי דישתאל זו
השנה רובן טמאין הן
והפסח בא בטומאה ואין
עמו חגיגה. ואמרנן כגון
שריה נשיא גוסס כ"ג
ואם ימות יטמאו לו רוב
ישראל. סבין דחד ספק
הוא, ספק מה נשיא היום
או מחר ספק לא מה בספק
אחד חייש ומטרה לטבין,
דחייש דלמא לא מאית
ובנינו טבין טהורה וליכא
קופין דהיא הוה והוא
ספיקא דארמינן וספיקא
אחרונה נמי, דלמא לא
מאית נשיא ואתו הפסח
במבורה ואין שם חגיגה
לא חייש ולא מטרה
ליה. ולא מתוקמא דמת
נשיא ב"ד [ו]טמאו הרוב
ועבדו בטומאה. דאי אתי
בטומאה (קופין) [סבין]
למה ליה טהרה, אלא
בפסח הבא בטהרה הוא.
ת"ד יהודה בן דרתי
פיש היה ודרותה בני
כו', ודיין מרמב"ם וזכחת
פסח לה' אלהיך צאן
ובקר צאן לפסח ובקר
להגיגת ט"ו מכאן להגיגת
ט"ו שרונה שבח כשם
שפסח דוחה שבת כך
חגיגה דוחה שבת. אמר רב
אשי האי טעמא דפרוש
הוא כלומר מדרש פרושים
הוא זה. אלא טעמיה
דהאי קרא הכי הוא,
וזכחת פסח לה' אלהיך
צאן ובקר, ואם יותר מן
הדמים שהפרשת לקנות
בהן פסח. הביאנו בדר
הבא מן הבקר וכ"ש מן
הצאן, ומאי ניהו שלמים.
ורבנן דפליגי על יהודה
ט"ו דרתי דאמר אין חגיגת
ט"ו דוחה שבת, דייקי
כיון דהחג שמונה ימים
הוא והא אתרבו יום טוב
הוא האחרון של חג מברשת
השביעי תחוגו אותו כאשר
הוא מפורש בחגיגה פ"א.
נמצא החג שמונה, ואקמר
רחמנא וזכחת אותו חג
לשבעת ימים מכאן
להגיגה שאינה דוחה שבת
דכתיב שבעה ולא שמונה
למעוטי שבת מחגיגה.
וקשו בה והלא אי מקלטי
יום טוב הראשון של חג
בשבת יבוא גם יום טוב
האחרון שבת, ואיך חוגג
אלא ששה ימים בלבד.
ופריק שבעה חוגגין איתא
ברוב שנים, ואי מקלטי
למעוטי שנים כי האי
גונא יו"ט הראשון שבת
דלא משכחת ימי חגיגה
אלא ששה, למיעוט לא
חיישין. אבל שמונה לעולם

מאי טעמא דבן דורתא דכתיב וזכחת פסח וכו' רש"י פי'
דבחיגת י"ד מייירי ופ"י ז"ל לזבן תימא אע"ג דלית ליה
היקשא אחרינא לעיל חגיגת י"ד לא דחיא שבת אע"ג דלכל מיילי
אקשיה חגיגה לפסח דאפילו לשצירת
מדקאמר רב אשי בצמון ואין טעמא
דפרושין ניקו ויפרוש ואי בן תימא
נמי ס"ל דדחי' שבת לא הוה מתמה
כולי האי וטעמא דליפנין בצמון
מוחגותם אותו וגו' דלא דחיא שבת
אע"ג דקרבן ציבור היא ה"ג לזבן תימא
ט"ו כתיב סדרה הוא להשוות אותו בחגיגת
יחד ולהכי אילתריך לזבן דורתאי
למילף מוחצת פסח שהוקשו לענין
זכיחה ואפי' שצבת לאפוקי שלא נקיש
החגיגות יחד ולא מני' למילף מהיקשא
דבן תימא דפ"י וקשה דלעיל קאמר
רב אשי דחי חוצה היא מימי שצבת
למה חגיגת ארבעה עשר דאורייתא
דחיא שבת א"כ מאי קמתמה רב אשי
ואין טעמא דפרושין ניקו ויפרוש
ועוד תיקשי להווא דלמך צהולאו לו
(וימא ג.) נקוט האי כללל צידך כל
שזמנו קצוע דוחה את השבת ואת
הטומאה ואפי' דיחיד הא איכא חגיגת
י"ד קצוע לה זמן ולא דחיא לכך
נראה לר"י עיקר דהכא איירי בחגיגת
ט"ו כדמוכח דמיייתי קרא דוחגותם
אותו^א ואפי' שפיר דלא כילל צהולאו
לו אלא דבר שקצוע לו זמן יוס אחד
כל כך זמן קצוע מיון שיש לה תשלומין
כל שבעה ומ"מ פריך שפיר הא ודאי
קצבן ציבור הוא דאף חגיגת חמשה
עשר שחייבה ומנה קצוע כדלמרינן
בפרק ז' דביצה (דף כ:) אמר לזבן
צ"ה אף זו קצוע לה זמן דמגן עבר
הרגל ולא חג אינו חייב צאחרייתו
ואין להקשות א"כ אמאי הוהך צן
דורתאי לפרוש ולהתרחק כדי שיהיה
בדרך רחוקה ויפטר הלל היה יכול
להציא חגיגתו כל שבעה דליפנין
צמון אומר ר"י דילמא יהודה צן
דורתאי ס"ל מדליפתק חגיגת חמשה
עשר לפסח^ב שמע מינה אין לה תשלומין
והא דמוקי צן דורתאי קרא דזכחת
פסח בחגיגת חמשה עשר ולא בחגיגת
דאורייתא: ^אהא ודאי קרבן ציבור
הוא^א נקט קרבן ציבור משום דליכא

הזכרנו לדרוש המקראות אחר טעמי המצדילים מן החכמים: מוסר
הפסח. צין שהפריש פסחו ואבד ונתכפר בלחם וכו' אמר ר' אבהו
שפריש מעות לפסחו ומהל קדושת פסח על כולן והחילו טללים וניתתרו
מן המעות: שקרב שלמים. צמוע או לאחר הרגל: לדבר הכא מן
הלאן ומן הכקר. היינו שלמים שכשירין לצא מכל לאן ומכל בקר זכר
ונקבה: אמאי לא דחיא שבת. ואפילו חגיגת חמשה עשר הא ודאי
קרבן ציבור הוא דהא אחי צכינפויא כי פסח וזמן קצוע לה: וחגותם
אוסו. צחג הסוכות כתיב דתשלומין ידידה כל שמונה הלכך שמונה
היו אלא לאו שמע מינה אין לך חגיגה שדוחה שבת הלכך לא
משכחת שמונה לעולם: כגון שחל י"ט הראשון של חג להיום בשבת.
דמטי נמי שמיני עזרת שצבת דאין כאן אלא ששה: אצין סלוא.
קוצר את בניו היה: לימא כי האי מילתא. שאילה שאינה הוגנת:
שעט

במרוכה מנא ידעי ואלא שבא בטומאה סוף
סוף מנא ידעי דמית נשיא דמית נשיא אימת
אילומא דמית בשלשה עשר סבין למה לי
דמטבליה ואלא דמית בארבעה עשר מאי
שנא סבין דמטביל ומאי שנא קופין דלא
מטביל לה לא צריכא דנשיא גוסס בשלשה
עשר סבין דחד ספיקא מטביל לה קופין
דתרי ספיקי לא מטביל לה תניא יהודה בן
דורתאי פירש הוא ודורתאי בנו והלך וישב
לו בדרום אמר אם יבוא אליהו ויאמר להם
לישראל מפני מה לא חגגתם חגיגה בשבת
מה הן אומרים לו תמהני על שני גדולי הדור
שמעיה ואבמילון שהן חכמים גדולים ודרשנין
גדולים ולא אמרו להן לישראל חגיגה דוחה
את השבת אמר רב מ"ט דבן דורתאי דכתיב
יזכחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר והלא אין
פסח אלא מן הכבשים ומן העזים אלא צאן
זה פסח בקר זו חגיגה ואמר רחמנא וזכחת
פסח א"ר אשי ואגן טעמא דפרושים ניקו
ונפרוש אלא קרא לכדרב נחמן הוא דאתא
דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו "מניין
למותר הפסח שקרב שלמים שנא' וזכחת
פסח לה' אלהיך צאן ובקר וכי פסח מן הבקר
בא והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן
העזים אלא מותר הפסח יהא לדבר הבא מן
הצאן ומן הבקר ורבנן מ"ט לא דחי שבת
הא ודאי קרבן ציבור הוא א"ר אילעא משום
רבי יהודה בן ספרא אמר קרא^א וחגותם
אותו חג לה' שבעת ימים בשנה שבעה
שמונה הווי בלא מוכא לחגיגה שאינה דוחה
את השבת כי אתא רבין אמר אמרתי לפני
רבתי פעמים שאי אתה מוצא אלא ששה
כגון שחל י"ט הראשון של חג בשבת אמר
אב"י^ב אבין תכלא לימא כי הא מילתא
שמונה לא משכחת לה כלל שבעה איתא
ברוב שנים אמר עולא אמר רבי אלעזר
שלמים ששחטן מערב י"ט אינו יוצא בהן
לא משום שמחה ולא משום חגיגה משום
שמחה דכתיב^ג וזכחת ושמתח בעינין זביחה
בשעת

במרוכה. בחצורה מועטת שהפסח מרוכה להן ולא יציאו חגיגה:
מנא ידעי. הצעלים בשלשה עשר שמהא חצורתו מועטת הרי כל
שעה צאין ומניין עליו אנשים מעלמא וקוויים להן צו חלק מן הצעלים
עד שעת שמיטה הלכך לא קים^ה ליה שמהא חצורה מועטת ומטביל
לקופין שמה יציאו חגיגה ויטרכו
לשצירת עלמות: שצא בטומאה. שרוב ציבור טמאין ותנן [ספ:] זומן שצא
בטומאה אין מציאין עמו חגיגה וזה
המוצאה טהור ואע"פ שאף הטהורים
עושין בטומאה עם הציבור מטבילה
לשצר זה עלמות חגיגת חמשה עשר
שאינה צאה בטומאה: מנא ידעי.
הצעלים בשלשה עשר כשמטבילין
סמייהם שיהו רוב ציבור טמאין:
דמיס נשיא. ומצוה לכל ישראל
להתעסק צו: אי נימא בשלשה עשר.
כשהיו מטהרין כליהם: סבין למה ליה
לאטביליה. למריה הרי היא עמיד
לטימא וזה המוצאה אם טהור הוא
למה מחזיקה בטוהרה ושומט זה שלמי
חגיגתו צ"ט: אלא דמיס בארבעה
עשר. וכשהטבילו כליהם צ"ג הצריכין
לארבעה עשר לא היו יודעין שיצוא
בטומאה א"כ גם את הקופין הטביל
לשצירת העצמות דחגיגת ארבע' עשר:
ומאי שנא סבין. דלמרי' אטבילה מרה
מאתמול ומאי שנא קופין דלא אמרי'
אטבילה מרה מאתמול: לא צריכא
דנשיא גוסס בשלשה עשר ולא גרסינן
ומס בארבעה עשר. דמה לי מת ומה
לי לא מת: סבין דחד ספיקא. הוא
דליכא למימר שמה ימות הנשיא ויעשו
פסח בטומאה משום הך ספיקא לא
אימנע מלאטבילה ואטבילה דחייש
שמה לא ימות ויעשה פסח צטהרה:
אזל קופין דפרי ספיקו. אית ליה
מסלקי ליה מותרת טבילה שמה ימות
ולא יציאו חגיגת לא בארבעה עשר
ולא בחמשה עשר או אפי' לא ימות
שמה אחי לא אטרכך לחגיגת ארבעה
עשר שמהא חצורתו מועטת ויצא
פסח במרוכה ואי משום חגיגת חג
חמשה עשר עדיין יש שהות להטבילה
צ"ג הלכך לא אטבילה מרה בשלשה
עשר: צן דורפאי פירש. מן החכמים
וגבדל מהם מפני שהיו אומרים אין
חגיגת ארבעה עשר דוחה שבת:
ויש לו דדרוס. רחוק מירושלים שלא
לעלות לרגל ויתחייב צפקס וצחגיגה
דקסבר חגיגה חוצה ואפי' במרוכה:
ואגן טעמא דפרושים וכו'. וכי לך

(א) זכמים ד' [1:1] ט. זמנות
דף פ"ג: (ט) מולין קי.
[ע"ש] (א) [דף נ"ה. רש"י],

תורה אור השלם

1. וזכחת פסח לז' אלהיך צאן ובקר במקום אשר יבחר יי' לשבן שמו שם: דברים טו ב
2. וזכחת אותו חג לז' שבעת ימים בשנה וקצת עולם לדורותיכם בחדש השביעי תחוגו אותו: ויקרא כג מא
3. וזכחת פסח לז' ואבילתן שם ושמתח לפני יי' אלהיך: דברים כז א

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מנא ידעי וכו' לא קים להו שמהא: (ב) תוס' ד"ה הא ודאי וכו' ואורי' דמגינה הרי כנלל:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מאי טעמא וכו' ופ"י צ"ל דלכ"ת עין לעיל נט ע"ב תוס' ד"ה צ"ד ולקמן קיד ע"ב מו"ק אחד זכר לפסח: בא"ד ש"ס אין לה תשלומין. ע"י מגינה ו' ע"ב צמון ד"ה יש בשמחה: תוס' ד"ה הא ודאי וכו' דחיא קרא דוחגותם. עין טורי אגן מגילה ה' ע"א ד"ה ומגינה:

מוסף תוספות

- א. דבני חגיגת ט"ו כתיב. מוס' שאג"ד. ב. לאו משום קרבן צבור אמר שידחה שבת שאין הטעם תלוי בכך אלא אפי' קרבן יחיד שקבוע לו זמן דוחה שבת וכו' והא ד... מוס' שאג"ד.
- ג. הא לאו קרא לא. שם.
- ד. דנפקא לן לקמן דדרחו שבת מרמב"ם אלה תעשו לה' במעוהיכם. שם.

אמר ר' אלעזר שלמים ששחטן מערב יום טוב אין יוצא בהן משום חגיגה. דאי אפילו בט"ו היה שוחטן לא היה יוצא בהן ידי חובתו.